

Kvinnan som sa nej till kärnvapen

Berättelse

Alva Myrdal föddes 1902 i Uppsala. Som ung flicka var hon mycket vetgirig, men på den tiden tyckte många att flickor inte behövde studera lika mycket som pojkar. Alva höll inte med. Hon läste böcker i smyg på biblioteket och kämpade för att få gå i skolan, vilket gjorde att hon till slut kunde ta studenten 1922.

År 1924 gifte hon sig med ekonomen Gunnar Myrdal, och tillsammans fick de tre barn. Paret arbetade ofta sida vid sida. På 1930-talet skrev de boken "Kris i befolkningsfrågan", som handlade om varför så få barn föddes i Sverige. I boken föreslog de att samhället skulle hjälpa familjer, till exempel med bättre bostäder och stöd till barn. Många av deras idéer påverkade senare den svenska välfärden.

Alva nöjde sig inte med att arbeta i Sverige. Efter andra världskriget reste hon ut i världen. Hon fick höga poster inom FN och inom organisationen UNESCO, där hon arbetade med sociala frågor. Trots att hon var kvinna i en värld som styrdes av män, blev hon Sveriges ambassadör i Indien. Det var ovanligt på den tiden, eftersom få kvinnor fick sådana uppdrag.

Men det område som Alva blev mest känd för var nedrustning. Hon var djupt oroad över kärnvapnen, som kunde förstöra hela jorden. När hon valdes in i riksdagen ledde hon Sveriges delegation vid en stor nedrustningskonferens i Genève. Där talade hon år efter år för att de stora länderna skulle minska sina vapen. Hon blev också minister med ansvar för nedrustning. Stormakterna lyssnade inte alltid, vilket gjorde henne både besviken och arg, men hon gav aldrig upp.

År 1982 fick Alva Myrdal Nobels fredspris tillsammans med Alfonso García Robles från Mexiko. De fick priset för sitt långa arbete mot kärnvapen. Då var Alva 80 år gammal. Å ena sidan hade världen fortfarande många farliga vapen, å andra sidan hade hennes röst gjort frågan känd över hela världen.

Alva Myrdal dog 1986, dagen efter sin 84-årsdag. Man minns henne som en kvinna som vågade säga nej till makten och ja till freden.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
vetgirig	som vill veta mycket och lära sig nya saker
i smyg	utan att någon ser eller vet om det
ta studenten	gå klart gymnasiet (den högsta skolan förr)
ekonom	en person som arbetar med pengar och samhällets ekonomi
välfärd	när samhället tar hand om människor, till exempel vård och stöd

ORD	FÖRKLARING
ambassadör	en person som representerar sitt land i ett annat land
nedrustning	att minska antalet vapen i världen
kärnvapen	mycket farliga vapen som kan förstöra stora områden
delegation	en grupp personer som representerar ett land vid ett möte
stormakt	ett mycket stort och mäktigt land
besviken	ledsen för att något inte blev som man hoppades

Läsförståelsefrågor

- Varför läste Alva böcker i smyg när hon var ung?
 - Hon hade inga egna böcker hemma.
 - Många tyckte inte att flickor behövde studera lika mycket.
 - Hon ville inte störa sina föräldrar när de sov.
- Vad handlade boken "Kris i befolkningsfrågan" om?
 - Varför så få barn föddes i Sverige.
 - Hur man bygger bättre skolor.
 - Hur kärnvapen fungerar.
- Vilket uppdrag fick Alva i Indien?
 - Hon var lärare på en skola.
 - Hon var Sveriges ambassadör.
 - Hon ledde FN.
- Vad arbetade Alva mest känt med under sin politiska tid?
 - Att bygga bostäder.
 - Att minska vapen i världen.
 - Att hjälpa barn i skolan.
- Tillsammans med vem fick Alva Nobels fredspris?
 - Med sin man Gunnar Myrdal.
 - Med Alfonso García Robles från Mexiko.
 - Med en ledare från FN.
- Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 - Alva gav upp sin kamp mot kärnvapen när stormakterna inte lyssnade.
 - Alva och Gunnar Myrdal hade tre barn tillsammans.
 - Alva talade flera språk flytande.
- Förklara med egna ord varför det var ovanligt att Alva blev ambassadör.
- I texten står det att Alva blev "både besviken och arg" på stormakterna. Vad berodde det på?
- Varför tror du att Alva fortsatte sin kamp trots att de stora länderna inte alltid lyssnade?
Motivera ditt svar.
- Vad menas med meningen att Alva "vågade säga nej till makten och ja till freden"? Förklara.

Facit

1. 1. Många tyckte inte att flickor behövde studera lika mycket.
2. 1. Varför så få barn föddes i Sverige.
3. 1. Hon var Sveriges ambassadör.
4. 1. Att minska vapen i världen.
5. 1. Med Alfonso García Robles från Mexiko.
6. 1. nej (hon gav aldrig upp) — b) ja — c) det står inte i texten.
7. Exempel på svar: På den tiden fick mycket få kvinnor så höga och viktiga uppdrag; världen styrdes mest av män.
8. Exempel på svar: Stormakterna lyssnade inte alltid på henne och fortsatte ha många farliga vapen, trots hennes arbete för nedrustning.
9. Exempel på svar: Hon trodde starkt på sin sak och tyckte att freden var så viktig att hon inte kunde sluta, även om det gick långsamt.
10. Exempel på svar: Hon vågade kritisera mäktiga länder och deras vapen, och hon valde att kämpa för fred i stället för att vara tyst.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten kan användas för att samtala om mod, jämställdhet och fred. Tema: att stå för sin övertygelse trots motstånd. Passar bra att koppla till samtal om dagens världsläge och kvinnors roll i politiken.

Diskussionsfrågor

- Alva kämpade för att få studera fast omgivningen var emot det. Känner du till någon som har kämpat för sin utbildning?
- Tror du att en enda person kan påverka stora frågor som fred och vapen? Varför eller varför inte?
- Varför är det viktigt att kvinnor och män har samma möjligheter i politik och arbete?
- **Skriv (4–5 meningar):** Berätta om en person som du tycker är modig. Vad har personen gjort och varför beundrar du honom eller henne?

Källor och faktagranskning

- Wikipedia: Alva Myrdal — https://en.wikipedia.org/wiki/Alva_Myrdal
- Svenskt kvinnobiografiskt lexikon (SKBL): Alva Myrdal — <https://skbl.se/sv/artikel/AlvaMyrdal>
- NobelPrize.org: Alva Myrdal, Biographical — <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/1982/myrdal/biographical/>
- Encyclopaedia Britannica: Alva Reimer Myrdal — <https://www.britannica.com/biography/Alva-Reimer-Myrdal>
- Svenskt biografiskt lexikon: Alva Myrdal — <https://sok.riksarkivet.se/sbl/Presentation.aspx?id=8622>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Alva Myrdal föddes 31 januari 1902 i Uppsala och dog 1 februari 1986 i Stockholm. Hon gifte sig 1924 med ekonomen Gunnar Myrdal och de fick tre barn (Jan, Sissela och Kaj). Tillsammans skrev de "Kris i befolkningsfrågan" (1934). Hon arbetade för FN (1949-1950) och UNESCO (1951-1955), var Sveriges ambassadör i Indien

(1955/56-1961), valdes in i riksdagen 1962 och ledde Sveriges delegation vid nedrustningskonferensen i Genève. Hon var nedrustnings- och kyrkominister (cirka 1966/67-1973). År 1982 fick hon Nobels fredspris tillsammans med mexikanen Alfonso García Robles för arbetet för nedrustning. Osäkerhet: exakta start- och slutår för enskilda ministerposter och ambassadörstid varierar något mellan källor; texterna anger därför perioder ungefärligt. Bild: Porträtt från 1966 (ANEFO), CC BY-SA 3.0 NL, via Wikimedia Commons.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.